

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1-2009

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLI
2009
1**

WARSZAWA 2009

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 565/DWB/P/2009)

KOMITET REDAKCYJNY

Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kisielewski, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski,
Piotr Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Andrzej Nowak,
Tadeusz Radzik, Wojciech Rojek, Tomasz Schramm, Rafał Stobiecki,
Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja, Jacek Tebinka, Zygmunt Zieliński,
Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (sekretarz), Magdalena Hułas,
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Krzysztof Michałek,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2009

Wydawca: Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839-08-38
e-mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Hanna Marczevska-Zagdańska — <i>Council on Foreign Relations</i> oraz kwartalnik „ <i>Foreign Affairs</i> ” jako forum dyskusyjne, doradcze i opiniotwórcze w amerykańskiej polityce zagranicznej od Woodrow Wilsona do Franklina D. Roosevelta	3
Adam Szymanowicz — <i>Działalność wywiadu wojskowego II Rzeczypospolitej w Prusach Wschodnich (1918–1939)</i>	23
Janusz Czechowski — <i>Wzloty i upadki w politycznych relacjach Polski i Finlandii w dwudziestoleciu międzywojennym</i>	49
Małgorzata Nossowska — <i>Embarras de richesse</i> czyli historia rujnującego spadku (próby stworzenia przez Rosę Bailly ośrodka polskiego w Lechâtelet k. Dijon)	61
Marcin Adamiak — <i>Projekt wysłania żołnierzy polskich internowanych na Litwie i Łotwie na front sowiecko-fiński</i>	75
Rafał Gardocki — <i>Amerykańska lekcja demokracji czasu wojny — wybory prezydenckie w 1944 r.</i>	83
Kinga Grafa — <i>Walka o „serca i umysły”. Znaczenie „dyplomacji kulturalnej”, jako narzędzia polityki zagranicznej USA w latach 1945–1961</i>	95
Bartosz Wróblewski — <i>Raport Glubba Paszy z 13 lipca 1946 r. — brytyjskie i transjordańskie spojrzenie na problem podziału Palestyny</i>	111
Łukasz Bonczol — <i>Indonezja 1965 — kryzys, zamach stanu i zwycięstwo generała Suharto</i>	123

AUTOREFERATY

Adriana Dawid — <i>Kośni z Chróścic. Dzieje rodu na tle przemian społeczno-politycznych Śląska w XIX i XX w.</i>	141
Marcin Urynowicz — <i>Adam Czerniaków 1880–1942. Życie i działalność</i>	147

MATERIAŁY

<i>Uwagi i spostrzeżenia mjr. Feliksa Ankersteina z 1940 r. dotyczące przygotowań i działań dywersyjnych Ekspozytury nr 2 Oddziału II Sztabu Głównego WP — Piotr Kołakowski</i>	151
---	-----

RECENZJE

Petr Serafimowicz Kabytow, <i>P. A. Stolypin: poslednij reformator Rossijskoj imperii</i> — Artur Markowski	169
Richard Pipes, <i>Komunizm</i> — Ilona Zaleska	172
Olwierd Grott, <i>Faszyści i narodowi socjaliści w Polsce</i> — Rafał Łętocha	185
Jakub Wojtkowiak, <i>Polowanie na „dálniewostoczników”. Represje wobec korpusu oficerskiego dalekowschodniego zgrupowania radzieckich sił zbrojnych w latach 1936–1939</i> — Wojciech Materski	187
Szczepan Siekierka, Henryk Komański, Krzysztof Bulzacki, <i>Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie stanisławowskim 1939–1946</i> — Bogumił Grott	191
Yale Richmond, <i>Practicing Public Diplomacy. A Cold War Odyssey</i> — Włodzimierz Batóg	194
<i>Narodowe i europejskie aspekty polityki historycznej</i> , pod red. B. Korzeniewskiego — Rafał Stobiecki	198
Ryszard Herczyński <i>Spętana nauka. Opozycja intelektualna w Polsce 1945–1970</i> — Tadeusz Paweł Rutkowski	201
Witold Chmielewski, <i>Edukacja nauczycieli po II wojnie światowej</i> — Anita Młynarczyk–Tomczyk	214

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Historia XX wieku na łamach „Dziejów Najnowszych” w latach 2006–2008</i> — Ryszard Sudziński	221
<i>Omówienie zawartości „Dziejów Najnowszych” od numeru 1/2006 do 3/2008</i> — Jacek Tebinka	227
66. Zjazd Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce (Filadelfia 13–14 VI 2008 r.) — Rafał Stobiecki	233
<i>Polityczne aspekty antyniemieckiego powstania na Słowacji w latach II wojny światowej.</i> <i>Próba analizy</i> — Marek Kazimierz Kamiński	237
<i>Udział Słowaków w Powstaniu Warszawskim</i> — Ewa Orlof	243

IN MEMORIAM

<i>Profesor Ludwik Hass, 1918–2008</i> — Tadeusz Cegielski	249
--	-----

LISTY DO REDKACJI

<i>List do redakcji „Dziejów Najnowszych”. Kilka uwag o książce Jarostawa W. Gdańskiego „Zapomniani żołnierze Hitlera”</i> — Dariusz Rogut	255
--	-----

Wśród naszych Autorów m.in.:

Dr Włodzimierz Batóg — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

Mgr Łukasz Bonczol — doktorant w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Tadeusz Cegielski — prof. w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Dr Janusz Czechowski — adiunkt w Akademii Pomorskiej w Słupsku

Dr Adriana Dawid — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu w Opolu

Mgr Rafał Gardocki — doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Mgr Kinga Grafa — doktorantka na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieyszтора w Pułtsku

Prof. dr hab. Bogumił Grott — w Instytucie Religioznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Prof. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński — w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Piotr Kołakowski — profesor Akademii Pomorskiej w Słupsku

Dr Rafał Łętocha — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr Hanna Marczevska-Zagdańska — adiunkt w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Mgr Artur Markowski — doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Anita Młynarczyk — Tomczyk — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

Dr Małgorzata Nossowska — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr hab. Ewa Orlof — prof. w Instytucie Historii Uniwersytetu w Rzeszowie

Dr Dariusz Rogut — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Dr Tadeusz Paweł Rutkowski — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Rafał Stobiecki — w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Prof. dr hab. Ryszard Sudziński — w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Dr Adam Szymanowicz — wykładowca w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu

Dr Marcin Urynowicz — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Dr hab. Jacek Tebinka — prof. w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu w Gdańsku

Dr Bartosz Wróblewski — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego

Mgr Ilona Zaleska — doktorantka w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2009 r.** — **20 zł.**
Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata krajowa: przez „RUCH” S.A. — wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania.

Prenumerata opłacana w złotych ze zleceniem wysyłki za granicę: informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. (+4822) 532-87-31 — prenumerata płatna w walucie obcej; tel. (+4822) 532-88-16, 532-87-34 (dla osób fizycznych), 532-88-19 (dla osób prawnych)

— infolinia 0 804 200 600

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Oddziału.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWWA4

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu +4822 532-87-31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w internecie <http://www.ruch.nor.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+48 22) 839 08 38

e-mail: dig@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03-933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 20,00 zł (w tym 0% VAT)
Nakład 750 egz.

ISSN 0419-8824

9 770419 882092 01